

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algılarının İncelenmesi

Examining Teachers' Perceptions Towards Professional Status

ÖZET

Bu araştırma öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarının incelenmesi amacı ile nicel yöntem ve tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 2023-2024 öğretim yılında Ordu ili Ünye ilçesinde görevli 197 öğretmen gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmanın veri toplama aşamasında Meirkulova ve Gelişli (2021) tarafından yayınlanan 3 faktör ve 25 maddeden oluşan Öğretmenlik Mesleğinin Statüsüne Yönelik Algı Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sürecinde katılımcı öğretmenlerden toplanan veriler üzerinde nicel analiz teknikleri ile incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algıları iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek alt boyutları incelendiğinde ise en düşük düzeye sahip faktörün “öğretmenlik mesleğine verilen önem” olduğu, en yüksek ortalamanın ise “öğretmenlik mesleğini etkileyen hususlar” faktöründe olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algıları öğrenim durumu, cinsiyet ve medeni durum değişkenlerine bağlamında meslek statüsüne ilişkin algı düzeylerinde anlamlı farklılaşma olmadığı görülürken, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine bağlı istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, öğretmenlik mesleği, meslek statüsü

ABSTRACT

This research was conducted using quantitative method and survey model to examine teachers' perceptions of their professional status. 197 teachers working in Ünye district of Ordu province participated in the research voluntarily in the 2023-2024 academic year. During the data collection phase of the research, the Perception Scale on the Status of the Teaching Profession, consisting of 3 factors and 25 items published by Meirkulova and Gelisli (2021), and a personal information form prepared by the researcher were used. During the research process, the data collected from the participating teachers was examined with quantitative analysis techniques. According to the findings obtained from the study, it was concluded that teachers' perceptions of their professional status were at a good level. When the scale sub-dimensions were examined, it was concluded that the factor with the lowest level was "the importance given to the teaching profession" and the highest average was in the factor "issues affecting the teaching profession". While it was observed that there was no significant difference in the perception levels of the teachers participating in the research regarding their professional status in the context of education level, gender and marital status variables, it was observed that there was a statistically significant difference depending on the branch and professional seniority variables.

Keywords: Teacher, teaching profession, professional status

GİRİŞ

Eğitim sistemlerinin kalitesini belirleyen birçok faktör bulunmakla birlikte en önemli etkenlerden birinin öğretmenlerin donanımı olduğu söylenebilir. Bu anlamda eğitim ekosisteminin en önemli paydaşlarından biri olan öğretmenlerin meslek statüsü ve sosyal yapı içinde hangi noktaya konumlandırıldıkları büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlik, eğitim ve öğretim süreçlerini yönlendiren özel bir meslek dalıdır; öğretmenler yasal düzenlemeler ile tanımlanan eğitimin amaç ve temel ilkelerine uygun olarak ve öğretmenlik mesleğinin etik kurallarına bağlı kalarak bu görevlerini yerine getirirler (Öğretmenlik Meslek Kanunu, 2022). Öğretmenlik mesleğinin toplumda gördüğü repütasyon kültür ve toplumsal yapıya bağlı olarak farklılaşma gösterebilmektedir fakat öğretmenlik mesleği yalnızca ekonomik kazanç sağlamak amacıyla yapılmayan kutsal bir meslek olarak kabul görmektedir (Celep, 2014). Öğretmenler, bir toplumun geleceğini şekillendirmeleri ve eğitimin kalitesini belirleme potansiyeline sahip en önemli aktörlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin meslekleri olarak incelenmesi, öğretmenlik mesleğinin statüsünün ve saygınlığının değerlendirilmesi için önemli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, meslek, statü, mesleki statü gibi kavramların tanımlanması ve açıklanmasıdır. Bu kavramların kapsamlı bir şekilde anlaşılması, öğretmenlik mesleğinin toplumsal önemini ve etkisini daha iyi anlamamıza yardımcı olması amaçlanmaktadır.

Statü kavramı bireyin veya grubun toplum içindeki yerini, diğer insanlarla olan ilişkilerini ve toplumsal hiyerarşi içindeki pozisyonunu tanımlamak için kullanılmaktadır. Ceylan (2011) statüyü, toplumun kendi içindeki bireylere

Esra Karabay¹

How to Cite This Article

Karabay, E. (2023).
“Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algılarının İncelenmesi”
International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:117; pp:9241-9249. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.73134>

Arrival: 20 August 2023
Published: 30 November 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Ordu, Türkiye. ORCID: 000-0003-3722-940X

bir değer ve anlam yükleyerek bir yere konumlandırması şeklinde tanımlanmaktadır. Kültürel kodlarda bulunan toplumsal mevkilere atfedilen değerlerin ekonomik değerlerden daha üstün olduğu görülmektedir (Meirkulova ve Gelişli, 2021). Toplumlar arasında meslekler arasındaki statü farklılıklarının, mesleklere toplumun verdiği değerlerin temel alındığı bir şekilde ortaya çıktığını ifade etmektedir. Günümüzde ise repütasyon farklılıklarının, çoğunlukla tüketim metalarına bağlı olarak yaşandığı, bireylerin hayat tarzlarına ve kültürel farklılıklara verilen değere bağlı olduğu görülmektedir (Pişkin ve Parlar, 2021).

Mesleki statü, bireyin sahip olduğu mesleğin veya işin toplum içindeki değerini, saygınlığını ve önemini ifade eden bir terimdir. Bu terim, bir mesleği icra eden kişinin toplumsal konumunu ve itibarını tanımlar. Mesleki statü, birçok faktör tarafından etkilenir ve değerlendirilebilir, bu faktörler arasında kişinin eğitimi, deneyimi, uzmanlık alanı, geliri ve toplumun mesleklere verdiği önem gibi etkenler yer alabilir. Kıyak'a (2022) göre mesleki statü eğitim yolu ile edinilen ve sistematik bilgi ve beceriye bağlı olarak topluma yararlı olan hizmet anlamında olup mevki, makam ve pozisyon anlamında da kullanılabilir. Mesleki statü, bir kişinin işe alınma, terfi alma, gelir düzeyi ve sosyal ilişkileri üzerinde de etkili olabilir. Yüksek mesleki statüye sahip bir meslek genellikle daha iyi iş fırsatları ve ekonomik kazançlar sağlayabilirken, düşük mesleki statüye sahip bir meslek bu konularda sınırlamalar getirebilir. Bu nedenle mesleki statü, bireylerin kariyer planlaması ve toplumsal konumlarını anlamalarında önemli bir faktördür. Meslek, insanların belli bir eğitim süreci sonucunda edindikleri sistematik bilgilere bağlı olarak yararlı ürün veya hizmet üretmek amacıyla gerçekleştirdiği, toplumsal kurallardan belirlenmiş bir etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2022). Taşpınar (2014) tarafından yapılan tanıma göre, bir meslek, bireyin yaşadığı toplum içinde düzenli ve kurallara bağlı olarak sürdürdüğü bir iş veya uğraş olarak ifade edilir. Her mesleğin toplumsal gereksinimleri karşılama kapasitesi, o meslekle ilgili olarak toplumsal algılar ve tutumların şekillenmesine katkıda bulunur. Bu durum, her mesleğin toplumsal düzeyde bir değerlendirme ve sıralamaya tabi tutulmasına yol açar.

Geleneksel toplumlarla karşılaştırıldığında, günümüz sosyal yapısında verilen statü bireyler üzerindeki etkilerinin daha zayıf olduğu gözlemlenmektedir. Modern toplum içinde bireysellik ön planda olduğundan, yeni meslek ve uzmanlık alanlarının ortaya çıkması, verilmiş statülerin toplumsal sisteme olan etkisini zayıflatmıştır. Bu nedenle günümüz dünyasında bir bireyin toplum içindeki konumunu belirleyen önemli bir faktör olarak meslek ortaya çıkmaktadır (Ceylan, 2011). Başka bir deyişle, kazanılmış saygınlığın toplumsal sistem içindeki rolü daha etkin bir hal almıştır. Çapçioğlu (2013)'na göre de benzer bir şekilde, saygınlık ve statü sebepleri arasında meslek olduğunu belirtmiş ve sosyal yapı içinde bazı mesleklerin daha yüksek saygınlığı bulunurken diğerlerinin daha az prestijli olarak kabul edildiğini belirtmiştir.

Özoğlu, Gür ve Altunoğlu (2013) tarafından ifade edildiği üzere, bir meslek, üyelerini belirli standartlara bağlı olarak kabul edip dışlıyorsa ve aynı şekilde üyelerinin çalışma düzenini belirli standartlara uygun bir biçimde sağlıyorsa, bu mesleğin statüsünün daha üst seviyede olduğunu söylemek mümkündür. Sunar (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye'de insanlar herhangi bir mesleğin toplumsal statüsünü belirlemede 16 farklı kritere yoğunlaştığı görülmektedir.

ÖZELLİKLER	ÖNEM DÜZEYİ (%)
İyi bir ücret	89,2
İş garantisi	88,8
İşin kaza ve ölüm riski içermemesi	88,2
Stresin az olması	86,4
Uygun çalışma saatleri	84,8
Topluma faydalı bir iş olması	83,6
Kendi kararlarını verebilme imkânı	82,6
İşin toplumdaki saygınlığı	82,0
Başarı hissi vermesi	81,4
Önemli kararlarda söz sahibi olmaya imkân tanınması	78,6
Yeni beceriler kazandırması	78,4
Kolay olması	73,8
Bol izin ve tatil süresi	72,8
Beden ile çalışmayı gerektirmemesi	71,8
Sorumluluk gerektirmemesi	71,2
İlginç bir iş olması	67,8

Şekil.1: Mesleklerin Toplumsal Statülerini Belirleyen Faktörler (Sunar, 2015)

Şekil 1'e göre Türk toplumu için bir mesleğin statüsünü en fazla etkileyen faktörlerden birinin o mesleğin sağladığı ekonomik koşullar olduğu açıkça görülmektedir. Ayrıca, işsizlik endişesinin minimum düzeyde olması ve bir

mesleğin yaşamsal riskler taşımadığı durumlar da bir mesleği Türk insanı için yüksek statülü hale getiren diğer önemli etkenler olarak göze çıkmaktadır.

Öğretmenler, eğitim öğretim faaliyetlerinde önemli bir stratejik rol üstlenmektedirler, bu nedenle eğitim çalışmalarının merkezinde oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin meslekleri hakkındaki algıları ve bu algıların iş doyumları üzerindeki etkileri incelenmesi, eğitim öğretimin niteliğinin geliştirilmesinde önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Mesleki statü algısı ve mesleki imaj insanların tutumlarını etkileyen önemli bir algı olup, bilgilerin işlenerek insanların genel tutumlarını biçimlendirebilen önemli bir faktördür (Özüpek, 2013). İnsanlar günlük yaşamda karşılaştıkları olaylar ve konular üzerinden izlenimler oluştururlar ve bu izlenimler sosyal statüyü belirleyen etkenler arasındadır (Bolat, 2006). Mesleki statü çoğunlukla soyut bir kavram olarak kabul edilir ve bireyin algı ve düşüncelerinden oluşur. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak iletilen mesajların insanlar tarafından algılanması, düşünceler, algılar, inançlar ve tutumlar gibi bilişsel, duygusal ve davranışsal özelliklerin bir araya gelmesiyle zihninde bir özet imajın oluşmasına yol açar ve bu sonuç, genel bir imaj eğilimini yansıtır (Aronson, Wilson ve Akert, 2012). İnsanlar genellikle ilk izlenimlerine dayanarak imajlar oluştururlar ve zaman içinde bu izlenimler değişebilir ve buna paralel olarak statü algıları da değişebilir. Bireyler, edindikleri bilgiler ve değerlendirmelerle algılarını şekillendirebilirler (Fidan, 2013). Mesleki statü ve imaj bireylerin davranışlarını etkileyen bir faktör olarak kabul edildiğinde, insanların düşüncelerini etkiler ve sosyal yaşamda oldukça önemli olduğu söylenebilir (Çetin ve Tekiner, 2015).

2018 yılında yayımlanan Global Öğretmen İndeksi, öğretmenlik mesleğinin statüsünün ülkeden ülkeye önemli ölçüde değiştiğini ortaya koymaktadır (Dolton, Marcenaro, Vries ve She, 2018). Öğretmenlerin toplumdaki statüsü, her bir ülkenin eğitime verdiği önemi anlamak için önemli bir gözlem alanıdır (Fwu ve Wang, 2002). Toplum içinde öğretmenliği icra eden kişilere atfedilen statü, çalışma kalitesini ve verimliliğini etkilerken, mesleğin seçilmesi ve bu mesleğe nitelikli bireylerin katılmasında da etkilidir. Çünkü yüksek statülü meslekler toplumda saygı görür ve örnek alınır (Bozbayındır, 2019). Öğretmenlik mesleğinin saygınlık düzeyi, ekonomik getirisinin diğer mesleklerle kıyaslanması, ailelerin çocuklarını öğretmen olarak görmeyi tercih etmeleri, öğrencilerin ve ailelerinin öğretmenlere duyduğu saygı, toplumun eğitim sistemine olan güven gibi faktörlere bağlı olduğu görülmektedir (Göker ve Gündüz, 2017). Bu noktada bir araştırma, sendikalardan algılanan sosyal statü sırasına göre beş mesleği seçmelerini istemiştir: mühendislik, tıp doktorluğu, hemşirelik, polislik ve öğretmenlik. Öğretmenlik mesleği toplum içinde her zaman özel bir konumda olmuştur ve bu nedenle öğretmenin insanların algılarındaki kıymeti, sadece eğitim öğretim faaliyeti ile değil toplumun sahip olduğu geniş değer sistemine dayanmaktadır. Öğrencilerin eğitimi gibi önemli bir görevi yerine getiren bu mesleği diğer mesleklerden ayrılan bu özelliği ile toplumsal statüsü yüksek ve saygın bir konumda bulunmaktadır. Bu saygınlığın devam etmesi yine öğretmenlerin sorumluluğundadır, sonuç olarak herhangi bir meslek dalının sosyal yapı içindeki repütasyonu, mesleği icra eden bireylerin nitelikleri arasında güçlü bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Yüksek statüye sahip meslekler genellikle daha fazla kişi tarafından tercih edilir ve bu meslekler arasından en yetenekliler seçilir (Özdemir ve Orhan, 2019). Öğretmenlerin statüsü, eğitim amaçları ve hedefleri göz önüne alındığında değerlendirilmelidir. Dolayısıyla, öğretmenlik mesleğine atfedilen amaçların ve hedeflerin öğretmenler tarafından başarıyla gerçekleştirilmesi, mesleğin statüsünü etkilediği söylenebilir.

Toplumların geleceklerini etkileyen en önemli faktörlerden biri öğretmenlerin olduğu göz önünde bulundurulduğunda bir toplumun gelecekte sosyal, kültürel, teknolojik ve ekonomik olarak hangi noktalara ulaşabileceği sorusu, bugünün öğretmenlerinin sahip olduğu konumla yakından ilişkilidir. Bu nedenle, öğretmenlerin toplumsal statülerinin incelenmesi son derece önemlidir. Bu çalışmada, öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin algının incelenmesi ve bazı demografik değişkenler bağlamında nasıl farklılaştığının incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarının incelenmesi amacı ile yapılan bu çalışma nicel araştırma yöntemleri arasında bulunan tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yaşanmış veya yaşanmakta olan olguların farklı açılardan incelenerek olguya ilişkin durumun ortaya konmaya çalışılır (Karasar N. , Bilimsel Araştırma Yöntemi, 2005).

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini 2023-2024 öğretim yılında Ordu ili Ünye ilçesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak 197 öğretmen katılmıştır ve örneklemin belirlenmesinde kolay erişilebilir örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Demografik Veriler

Değişken	Değer	f	%
Cinsiyet	Kadın	166	84,3
	Erkek	31	15,7
Eğitim	Lisans	165	83,8
	Yüksek Lisans	32	16,2
Medeni Durum	Evli	158	80,2
	Bekar	39	19,8
Branş	Sınıf Öğretmeni	25	12,7
	Sayısal Branşlar	44	22,3
	Sözel Branşlar	47	23,9
	Beceriye Dayalı Branşlar	81	41,1
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	39	2,6
	5-10 yıl	36	14,5
	11-15 yıl	30	16,5
	16-20 yıl	21	22,3
	15 yıl ve üzeri	71	44,1
	Toplam	197	100

Veri Toplama Aracı

Çalışma sürecinde verilerin toplanması için öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarının incelenmesi amacı ile Meirkulova ve Gelişli (2021) tarafından geliştirilen 25 madde ve 3 alt boyuttan oluşan “Öğretmenlik Mesleğinin Statüsüne Yönelik Algı Ölçeği” gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ,855 olduğu belirtilmiştir. Doğrulamalı faktör analizine ilişkin $\chi^2 / sd = 4,801$, RMEA = ,067, CFI = ,893, TLI = ,880 ve GFI = ,882 olarak belirtilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma, daha geniş bir örnekleme ulaşabilmek amacıyla çevrimiçi veri toplama araçlarından yararlanmıştır. Ayrıca, yüz yüze veri toplama yerine çevrimiçi araçların kullanılması, öğretmenlere yanıtlarını daha rahat bir zaman diliminde ve kendi tercih ettikleri ortamlarda sağlama olanağı tanımıştır.

Katılımcı öğretmenlerden toplanan veriler, nicel analiz yöntemlerinde kullanılmak üzere kodlandı. Veri dağılımı göz önünde bulundurularak uygun analiz yöntemleri tercih edildi. Öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendi ve normallik varsayımı karşılanmayan değişkenler için Mann Whitney-U testi iki gruplu değişkenler için, Kruskal-Wallis testi ise üç veya daha fazla gruplu değişkenler için kullanıldı. Normallik varsayımının karşılandığı değişkenlerde, iki gruplu değişkenler arasındaki farklılıkları incelemek için bağımsız örneklem t-Testi, üç veya daha fazla grup içeren alt boyutlar için ise varyans analizi uygulandı.

BULGULAR

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin meslek statülerine ilişkin algı düzeylerini belirlemek için yapılan analizlerin sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları Ve Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	SS	Çar.	Bas.
Mesleğin Değerleri	197	4,14	,37	-,41	-,27
Mesleğe Verilen Önem	197	3,49	,83	,11	-,73
Mesleği Etkileyen Unsurlar	197	4,30	,51	-,28	-,89
Öğretmenlik Meslek Statüsüne Yönelik Algı	197	3,97	,36	,03	-,74

Tablo 2’ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki statülerine yönelik algı alt boyutlarından “Öğretmen ve Öğretmenlik Mesleğinin Değerleri” alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,14$, “Öğretmenlik Mesleğine Verilen Önem” alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 3,49$ “Öğretmenlik Mesleğini Etkileyen Hususlar” alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,30$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek genelinde öğretmenlik mesleğinin statüsüne yönelik algı ortalaması $\bar{x} = 3,97$ olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Bağlı Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre meslek statüsüne yönelik algılarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-Testine ait sonuçlar Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Eğitim Seviyelerine Bağlı Farklılaşması

Puan	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal Wallis Sonuçları		
	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	t	df	p
Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları	Lisans	165	3,97	,37	-,221	195	,825
	Yüksek Lisans	32	3,99	,41			
	Toplam	197					

Tablo 3'e göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzey ortalamalarının öğrenim durumu grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan t-Testinin sonucuna göre öğrenim durumu grupları arasındaki farklılaşma istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t = -,221$; $sd=195$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Cinsiyete Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre meslek statüsüne yönelik algılarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-Testine ait sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Cinsiyetlerine Bağlı Değişimi

Puan	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal Wallis Sonuçları		
	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	df	p
Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları	Kadın	166	3,98	,36	,604	195	,546
	Erkek	31	3,93	,44			
	Toplam	197					

Tablo 4'e göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzey ortalamalarının cinsiyet grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan t-Testinin sonucuna göre cinsiyet grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t = ,604$; $sd=195$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Medeni Duruma Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin medeni durumlarına göre meslek statüsüne yönelik algılarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-Testine ait sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Medeni Durumlarına Bağlı Değişimi

Puan	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal Wallis Sonuçları		
	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	SS	t	df	p
Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları	Evlü	158	3,96	,39	-,990	78,486	,325
	Bekar	39	4,02	,28			
	Toplam	197					

Tablo 5'e göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzey ortalamalarının medeni durum grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan t-Testinin sonucuna göre cinsiyet grupları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t = -,990$; $sd=78,486$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Branşa Bağlı Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin branşlarına göre meslek statüsüne yönelik algılarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal-Wallis testine ait sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Branşlarına Bağlı Değişimi

Puan	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				Kruskal-Wallis Sonuçları		
	Branş	N	$\bar{x}$	SS	x2	df	p
Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları	Sınıf Öğretmenliği	25	3,91	,23	12,383	3	,006
	Sayısal Branşlar	44	3,84	,31			
	Sözel Branşlar	47	4,08	,44			
	Beceriye Dayalı Branşlar	81	4,01	,39			
	Toplam						

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzey ortalamalarının branş grupları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda branş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x2=12,383$; $sd=3$; $p < ,05$).

Gruplar arası farklılaşma düzeylerinin belirlenmesi için Games-Howell Post-Hoc testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Meslek Statüsüne Yönelik Algının Branş Grupları Arasındaki Farklılaşmaya Ait Post-Hoc Tablosu

Branş Grupları		Ort. Farkı	Sh	t	df	p
Sınıf Öğretmenliği	Sayısal Branşlar	,07	,07	1,03	61,44	,731
	Sözel Branşlar	-,17	,08	-2,21	70,00	,131
	Beceriye Dayalı Branşlar	-,10	,06	-1,52	67,81	,430
Sayısal Branşlar	Sözel Branşlar	-,24	,08	-3,07	82,35	,015*
	Beceriye Dayalı Branşlar	-,16	,06	-2,60	106,67	,051
Sözel Branşlar	Beceriye Dayalı Branşlar	,08	,08	1,02	86,46	,738

Tablo 7’de yer alan Games-Howell post-hoc testinin sonuçlarına göre sayısal branş öğretmenleri ($\bar{x} = 3,84$, $SS=,31$) ile sözel branş öğretmenlerinin ($\bar{x} = 4,08$, $SS=,44$) meslek statüsüne yönelik algı düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma bulunmaktadır ($t=-3,07$, $p<,05$).

Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Mesleki Kıdeme Bağlı Farklılaşmasına Dair Bulgular

Öğretmenlerin kıdemlerine göre meslek statüsüne yönelik algılarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Anova testine ait sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algı Düzeylerinin Mesleki Kıdemlerine Bağlı Değişimi

f, $\bar{x}$ ve SS değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$	SS	Var. K.	KT	df	KO	F	p
Öğretmenlerin Meslek Statüsüne Yönelik Algıları	1-5 Yıl	39	4,07	,31	G. Arası	3,181	4	,795	6,274	<,001
	6-10 Yıl	36	4,17	,41	G. İçi	24,337	192	,127		
	11-15 Yıl	30	3,99	,39	Toplam	27,518	196	,922		
	16-20 Yıl	21	3,81	,38						
	21 Yıl ve Üzeri	71	3,86	,33						
	Toplam	197								

Tablo 8’e göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzey ortalamalarının mesleki kıdem grupları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan Anova testinin sonucunda gruplar arası farklılaşma istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6,274$; $p<,001$).

Gruplar arası farklılaşma düzeylerinin belirlenmesi için Bonferroni Post-Hoc testi gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Meslek Statüsüne Yönelik Algı İçin Mesleki Kıdem Grupları Arasındaki Farklılaşmaya Ait Post-Hoc Tablosu

Mesleki Kıdem Grupları		Ort. Farkı	Sh	t	p
1-5 Yıl	6-10 yıl	-,11	,08	-1,28	1,00
	11-15 yıl	,08	,09	,89	1,00
	16-20 yıl	,25	,10	2,63	,09
	21 yıl ve üzeri	,20	,07	2,88	,044*
6-10 yıl	11-15 yıl	,18	,09	2,07	,40
	16-20 yıl	,36	,10	3,67	,003*
	21 yıl ve üzeri	,31	,07	4,25	<,001*
11-15 yıl	16-20 yıl	,18	,10	1,74	,829
	21 yıl ve üzeri	,13	,08	1,65	1,00
16-20 yıl	21 yıl ve üzeri	-,05	,09	-,55	1,00

Tablo 9’da yer alan Bonferroni post-hoc testinin sonuçlarına göre 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{x} = 4,07$, $SS=,31$) ile 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ($\bar{x} = 3,86$, $SS=,33$) meslek statüsüne yönelik algı düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma bulunmaktadır ($t=2,88$, $p<,05$). 6-10 Yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{x} = 4,17$, $SS=,41$) ile 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{x} = 3,81$, $SS=,38$) arasındaki farklılaşmanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($t=3,67$, $p<,05$).; yine 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ($\bar{x} = 4,17$, $SS=,41$) ile 21 yıl ve üzeri mesleki kıdemde olan öğretmenler ($\bar{x} = 3,86$, $SS=,33$) arasındaki farklılaşma da istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=4,25$, $p<,001$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Meirkulova ve Gelişli (2021) tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleğinin statüsüne yönelik algı ölçeği 3 alt boyuttan oluşmaktadır bu çalışmaya katılan öğretmenlerden toplanan veriler analiz edildiğinde en yüksek ortalamaya sahip alt boyutun öğretmenlik mesleğini etkileyen hususlar en düşük ortalamaya sahip alt boyutun ise öğretmenlik mesleğine verilen önem alt boyutu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek genelinde ise öğretmenlerin

meslek statüsüne yönelik algılarının iyi ($\bar{x}=3,97$) düzeyinde olduğu görülmüştür. Bozbayındır'a (2019) göre, öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumsuz etkileyen faktörler arasında düşük maddi getiri, yetersiz özlük hakları ve olumsuz medya yayınlarının bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğini ekonomik açıdan daha cazip hale getirmek, öğretmenlerin kararlara aktif katılımını teşvik etmek, bazı konularda öğretmenlere özerklik tanımak ve öğretmenlik mesleğinin statik, sınırlı bir kariyer ilerlemesi yerine daha iyi bir yükselme ve kariyer planlama sağlamak, ayrıca değerlendirmelerin nesnel ölçütlere dayandırılması gereken önemli adımlardır (Gönülaçar, 2016). Aydın, Canavar ve Akkın (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularında öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün yıllar içinde azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların literatürde yer alan benzer çalışmalar ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sürecinde katılımcı öğretmenlerden toplanan verilere göre öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarının öğrenim durumu, cinsiyet, medeni hal değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Kıyak (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularında da öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarında eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, medeni durum ve çocuk sahibi olma değişkenlerine bağlı farklılaşma bulunmamaktadır. Üredi (2010) ise gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin mesleğine yönelik algı düzeylerinde kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Üredi ve Güven'in (Üredi ve Güven, 2007) sınıf öğretmeni adayları üzerine yaptığı araştırma, bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına kıyasla okudukları bölümü daha fazla sevdiğini, bölümde öğrendiklerini ve derslere daha olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Bu çalışma da cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılaşma bulunmasa da kadın öğretmenlerin mesleğin gereksinimlerini yerine getirme konusunda yeteneklerine daha güvenli hissettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerden toplanan verilerin analizi ile öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarında branş değişkenine bağlı anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür. Üredi (2010) yaptığı çalışmada benzer şekilde branş değişkeninin meslek algısında anlamlı farklılaşmaya neden olduğunu belirtmiştir ve araştırmadan elde edilen bulgular ile örtüştüğü görülmüştür. Araştırmada sözel alan öğretmenlerinin sayısal alan öğretmenlerinden daha yüksek meslek statüsü algısına sahip olmaları sayısal branş öğretmenlerinin meslek tercihini mühendislik gibi alanlardan yana kullanma konusunda çelişki yaşamaları ve öğretmenliği ideal meslekleri olarak görmemeleri sebebiyle olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yanıtları analiz edildiğinde öğretmenlik meslek statüsüne yönelik algı düzeylerinin mesleki kıdem değişkeni için istatistiksel anlamlı farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algı düzeylerinin en düşük ortalamaya sahip olmaları öğretmenlik mesleğinin gitgide toplumsal statüsünün düştüğü algısından kaynaklanabilir. Acat, Balbağ, Demir ve Görgülü (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin meslekte geçirdikleri süre arttıkça mesleğin sosyal statüsüne ilişkin algılarının olumsuz yönde seyrettiği bulgusuna ulaşmışlardır. Doğan ve Bayrak ise mesleki kıdemin artması ile birlikte mesleki bağlılığın ve mesleğe ilişkin etik değerlerin benimsenme düzeyinin artacağına dikkat çekmektedir (2019). Alanyazında bu alanda gerçekleştirilmiş çalışmaların sonuçları ile bu araştırmadan elde edilen bulguların örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırmanın bulgu ve sonuçları ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler;

- ✓ Öğretmenlerin meslek statüsüne yönelik algılarının incelenmesi için yalnızca öğretmenlerden meydana gelmeyen ve daha büyük örneklemle yapılabilecek çalışmalar faydalı olabilir.
- ✓ Bu çalışmada nicel yöntem ile gerçekleştirilmiştir, öğretmenlerin meslek statü algılarının daha derinlemesine incelenmesi amacı ile nitel veya karma yöntem ile gerçekleştirilecek araştırmalar faydalı olabilir.
- ✓ Öğretmenlik mesleğinin statüsünün artırılması eğitimin niteliğini artırabileceği düşünüldüğünde bu konunun kongre, seminer ve toplumsal farkındalık meydana getirebilecek etkinlikler planlanabilir.
- ✓ Ayrıca öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün artırılması için sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve bakanlık personellerinin katılımı ile çalıştaylar gerçekleştirilerek uygulamaya geçirilebilir.
- ✓ Toplumda öğretmenlik mesleğinin statü algısının iyileşmesi ve öğretmene olumlu tutumun geliştirilmesi için çeşitli projelerin geliştirilebilir.
- ✓ Sosyal statü algısının ekonomik imkanlar ile yakından ilişkili olması nedeni ile bu konuda iyileştirmeler yapılması öğretmenlerin algısını iyileştirebilir.

KAYNAKÇA

Acat, B., Balbağ, Z., Demir, B. ve Görgülü, A. (2005). Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi Ve Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Algıları. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 17.

Aronson, E., Wilson, T. D. ve Akert, R. M. (2012). Sosyal Psikoloji (O. Gündüz, Çev.). Kaknüs Psikoloji.

Aydın, R., Canavar, O. ve Akkın, A. (2018). Öğretmenlerin, Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenliğin Toplumsal Statüsüne İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 7 (21), 965-990.

Bolat, D., Korkmaz, Ö. ve Çakır, R. (2020). Ortaokul Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanım ve Derslerine Entegre Edebilme Düzeylerinin Belirlenmesi. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 2 (2), 229 - 250.

Bolat, O. İ. (2006). Konaklama işletmelerinde işgörenlerden yansıyan kurumsal imajın analizi ve bir uygulama. Doktora Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünü Etkileyen Unsurların Öğretmen Görüşleri Temelinde İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18 (72), 2076-2104.

Celep, C. (2014). Dönüşümsel Liderlik. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ceylan, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (1), 89-104.

Çapcıoğlu, İ. (2013). Sosyolojiye Giriş. Ankara: Grafiker Yayınları .

Çetin, S. ve Tekiner, M. A. (2015). Kurumsal İmajın Temel Belirleyicileri: Emniyet Teşkilatı İç Paydaş Anketi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13 (1), 418-440.

Doğan, Ö. ve Bayrak, C. (2019). Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin İmajı: Bir Ölçek Geliştirme ve Uygulama Çalışması. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 901-922.

Dolton, P., Marcenaro, O., Vries, R. D. ve She, P.-W. (2018). Global Teacher Status Index. Sussex Üniversitesi.

Fidan, A. (2013). Kişisel ve Kurumsal Açından İmaj Oluşturma, İmaj Yaratma ve İmaj Yenileme Süreçlerine İlişkin Tespitler ve Bireysel / Kurumsal İmaj Oluşturma ve İmaj Koruma Modeli Önerisi. Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi, 6 (3), 63-73.

Fwu, B.-J. ve Wang, H.-H. (2002). The Social Status of Teachers in Taiwan. Comparative Education, 38 (2), 211-224.

Göker, S. D. ve Gündüz, Y. (2017). Dünya Ölçeğinde Öğretmenlerin Saygınlık Statüsü ve Özlük Hakları. Milli Eğitim Dergisi, 46 (213), 177-196.

Gönülaçar, Ş. (2016). Türkiye’de Öğretmen İmajı ve İtibarı Üzerine Bir İnceleme. Academia: https://www.academia.edu/20607351/T%C3%BCrkiye_de_%C3%96%C4%9Fretmen_%C4%B0maj%C4%B1_ve_%C4%B0tibar%C4%B1_%C3%9Czerine_Bir_%C4%B0nceleme adresinden alındı

Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.

Kıyak, Ç. (2022). Öğretmenlerin meslek statü algıları ile işteki mutlulukları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kuzgun, Y. (2022). Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş. Nobel Akademik Yayıncılık.

Meirkulova, A. ve Gelişli, Y. (2021). Öğretmenlik Mesleğinin Statüsüne Yönelik Algı Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41 (2), 1145-1172.

Öğretmenlik Meslek Kanunu. (2022, 02 12). Resmi Gazete: [https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm#:~:text=MADDE%203%20E%2080%93%20\(1\)%20C3%96%C4%9Fretmenlik,uygun%20olarak%20ifa%20etmekle%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCd%C3%BCr](https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm#:~:text=MADDE%203%20E%2080%93%20(1)%20C3%96%C4%9Fretmenlik,uygun%20olarak%20ifa%20etmekle%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCd%C3%BCr) adresinden alındı

Özdemir, T. Y. ve Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin “Öğretmenlik Mesleğinin İmajı” Hakkındaki Görüşleri. Trakya Eğitim Dergisi, 9 (4), 824-846.

- Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Altunoğlu, A. (2013). Türkiye ve dünyada öğretmenlik Retorik ve pratik. Eğitimciler Birliđi Sendikası, 54 (10).
- Özüpek, N. (2013). Kurum İmajı ve Sosyal Sorumluluk. Konya: Tablet Kitabevi.
- Pişkin, Z. ve Parlar, H. (2021). Toplumsal Statü ve Algı Açısından Öğretmenlik Mesleğinin İncelenmesi. Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi, 4 (1), 1-28.
- Sunar, L. (2015). Türkiye’de Çalışma Yaşamı ve Mesleklerin İtibarı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi .
- Taşpınar, M. (2014). Mesleki Eğitimde Uzaktan eğitim ve Toplum Algısı. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi , 3 (4), 1-7.
- Üredi, L. ve Güven, Y. (2007). İlköğretim 1. Ve 11. Kademe öğretmenlerinin öğretim stili tercihlerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarının incelenmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 26 (26), 163-179.
- Üredi, L. (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Education Sciences, 5 (1), 290-313.